

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Ann-May Rögård

Hotellgästernas miljöattityd och beteende på Hotell Astor

Turism
2011

VASA YRKESHÖGSKOLA

Utbildningsprogrammet för turism och restaurangbranschen

ABSTRAKT

Författare	Ann-May Rögård
Lärdomsprovets titel	Hotellgästernas miljöattityd och beteende på Hotel Astor
Språk	svenska
Sidantal	45
Handledare	Mikko Peltola

Syftet med mitt lärdomsprov är att undersöka hotell Astors hotellgästernas attityder gentemot miljön och deras beteende både när de bor på hotellet och hemma. Dessutom strävar lärdomsprovet efter att ta reda på om demografiska faktorer har någon inverkan på attityderna gentemot miljön och på miljöbeteendet samt att undersöka miljöbeteendet hemma och på hotellet

I inledningen presenteras hållbar utveckling och hållbar turism. I teoridelen presenteras Suzanne Thompsons och Michelle Bartons teorier om det ekocentriska och antropocentriska miljötankandet.

I den empiriska delen undersöks med hjälp av Hotell Astors hotellgäster en kvantitativ undersökning. En kvantitativ undersökning gjordes på hotellgäster. Undersökningen kompletterades med kvalitativa öppna frågor och en analys gjordes också på dem.

Resultatet visar en liten skillnad på att en individs miljöattityd påverkar deras miljövänliga beteende. Oberoende hur en person tänker gentemot miljön så beter man sig likadant. Den förväntade korrelationen mellan utbildning och val av hotell finns inte. Hypotesen om att kvinnors attityd gentemot miljön skulle vara mera miljövänligare än mäns förkastas.

Kvinnor beter sig med en liten marginell skillnad bättre än män när de bor på hotell.

Det fanns en signifikant skillnad mellan mäns och kvinnors beteende i vardagen

Nyckelord: hållbar utveckling, miljövänlighet, ekocentrisk, antropocentrisk

VASA YRKESHÖGSKOLA
Study programme in Tourism and Restaurant Services

ABSTRACT

Author	Ann-May Rögård
Title of the final project	Hotellgästernas miljöattityd och beteende på Hotel Astor
Year	2011
Language	Swedish
Pages	45
Supervisor	Mikko Peltola

The aim of the final project is to find out what attitude the guests at Astor Hotel/Hotel Astor have towards the environment and how they act when they stay at the hotel as well as when they are at home.

Furthermore, this final project aims at finding out whether demographic factors have any influence upon the attitudes towards the environment and upon environmental behaviours. The environmental behaviours at home and at the hotel are also part of the research.

Sustainable development and sustainable tourism are presented in the introduction. In the theory part Suzanne Thompson's and Michelle Barton's theories about ecocentric and anthropocentric attitudes towards the environment are presented.

In the empirical part a quantitative survey was conducted with the help of the guests at Astor Hotel. The quantitative survey was conducted on the hotel guests. The survey was complemented with qualitative open questions and the answers to these were also analysed.

The result shows that a person's attitude towards the environment only affects his/her environmental behaviours to a small extent. Regardless of how people feel about environmental issues, there are no differences in their behaviour. The expected correlation between education and choice of hotel was non-existent. The hypothesis according to which women's attitudes towards the environment would be more positive than men's attitudes is rejected.

There was only a marginal difference between women and men when staying at a hotel with women tending to behave somewhat better than men.

There was, however, a significant difference between men's and women's everyday behaviour.

Keywords: sustainable development, environment friendly, ecocentric, anthropocentric

INNEHÅLL

1.1	Klimatförändringar och global uppvärmning.....	9
1.2	Ekologiska fotspår.....	10
1.3	Hållbarutveckling.....	10
1.4	Hållbarturism.....	12
1.5	Finns det hållbar turism?.....	13
1.6	Avgränsningar av forskningsproblemet.....	15
1.7	Syfte och forskningsfrågor.....	15
2	HOTELLENS MILJÖPROFILERING.....	17
2.1	Bryr sig konsumenten om miljön?.....	17
2.2	Hotellens miljömedvetenhet.....	18
2.3	Hotellens praktiska miljöprogram.....	19
3	HOTELLGÄSTERNAS ATTITYDER.....	21
3.1	Miljömedvetenhetens historia ur turismens synpunkt.....	21
3.2	Ekocentriska och antropocentriska miljösynsätt.....	22
3.3	Attityd och värderingar.....	24
4	HOTELLGÄSTERNAS BETEENDEN.....	25
4.1	Beteendeperspektiv och motivation.....	25
4.2	Miljövänligt beteende.....	26
4.3	Önskat beteende.....	27
5	FORSKNINGSHYPOTES.....	28
6	METODOLOGI OCH METOD.....	30
6.1	Urvalsmetod.....	30
6.2	Utformning av enkäten.....	31
6.3	Pilotstudie.....	32

6.4	Insamling av data	32
6.5	Reliabilitet och validitet	33
7	RESULTAT AV UNDERSÖKNINGEN.....	35
7.1	Bakgrundsfakta.....	35
7.2	Sambandet mellan ekocentrisk, antropocentrisk och det apatiska tänkandet och beteendet under hotellvistelsen.	37
7.3	Val av hotell.....	38
7.4	Demografiska fakta som påverkar miljöattityderna	39
7.5	Demografiska inverkan på miljöbeteende.....	39
7.6	Mäns och kvinnors beteende hemma	40
7.7	Diskussion.....	42
7.8	Förslag till fortsatt forskning	43
8	KÄLLFÖRTECKNINGEN	44
BILAGA 1	47
BILAGOR		

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

Bilaga 1. Undersökningen på svenska

Tabellförteckning

Tabell 1. Hållbar turism analys	13
Tabell 2. Fördelning av respondenter enligt kön	34
Tabell 3. Genomförda utbildning	35
Tabell 4. Åldersspridningen	35
Tabell 5. Sammandrag av korrelationerna.	36
Tabell 6. Val av hotell	37
Tabell 7. Sammandrag av t-test	39

INLEDNING

Crowne Plaza Copenhagen Towers har vunnit årets ekoturismpris, av resebranschorganisationen Skål International. Denna Danmarks första koldioxidneutrala hotellbyggnad har en fasad av solpaneler, luftkonditioneringen drivs med grundvattenbaserade kyl- och värmesystem och matavfall förvandlas till biogas och gödsel. Gäster som trampar 10 kilowattimmar el på träningscykel får en gratis måltid i hotellets restaurang. (Vasabladet, 2011)

Denna artikel ur Vasabladet får inleda detta lärdomsprov. Artikeln gav mig en kick att börja skriva på lärdomsprovet och förstärkte min idé som jag hade kring ämnet. Vi alla måste börja göra saker för att spara på miljön. Frågan man kan ställa sig angående den här artikeln är om det har någon effekt på beläggningsprocenten om ett hotell kan erbjuda gratis måltid om man trampar på cykeln i några timmar. Trots att vi måste tänka på miljökonsekvenserna så har vi ett faktum som betyder ännu mera och det är den ekonomiska lönsamheten.

Vi får dagligen information om hur vårt klimat håller på att förändras och information om hur människorna påskyndar denna process. Tips och råd om hur vi skall leva på ett mera hållbart sätt finns överallt.

Tittar jag ut genom fönster hemma hos mig så har vi översvämning på vår åker, om detta beror på människans handlingar eller inte är svårt att säga. Den kalla vintern har gjort att isarna har blivit tjocka och när islossningen sker blir det isproppar som orsakar översvämningar i åar och älvar. Orsaken till att vi har haft så kalla vintrar och mycket snö kan man diskutera men det finns de som påstår att det är delvis människans levnadssätt som orsakar detta. Enligt Yeoman (2008) har klimatförändring resulterat i förändringar i temperaturen, nederbörden, vinden och fuktigheten för en speciell region. Det definierar ett överlag stadium i atmosfären över en tidsskala på en kort tid(årtionde) till en längre tid(miljoner år). De senaste åren har klimatförändringar ofta beskrivit hur mycket varmare vårt klimat har blivit, när klimatförändringen involverar både nedkylning av klimat som uppvärmningen av klimatet.

Den västerländska utvecklingen är inte hållbar sett från miljöns synvinkel då den största delen av produktionen, boendet och trafiken baserar sig på bruket av icke-förnybara naturresurser. Om alla invånare i utvecklingsländerna skulle börja konsumera på samma sätt som européerna skulle jordklotets bärkraft överskridas mångdubbelt. (www.global.finland.fi, 2009) Det räcker inte med att vi sop sorterar och släcker lamporna utan vi måste tänka ännu längre.

1.1 Klimatförändringar och global uppvärmning.

Orsaken till att vi måste börja se över vårt sätt att leva och det sättet vi använder naturresurserna på är just att klimatet håller på att ändras. Klimatet håller på att ändras bland annat på grund av att människan släpper ut för mycket koldioxid i luften.

Affärsvärlden måste enligt Yeoman (2008) ta dessa klimatförändringar i beaktande, se riskerna och bestämma sig för vilket ansvar de har. Turistindustrin är den som troligen påverkas mest. Då temperaturen stiger kommer det att finnas vinnare och förlorare i den globala turismen, detta kommer att variera från ställe till ställe och variera vilka typer av semester och konsumenter. (Yeoman, 2008, s.309) Turism- och restaurangsektorn kommer att vara i stor risk om den inte tar klimatförändringen på allvar och anpassar sig efter miljökraven. (Yeoman, 2008, s.314)

När vi pratar om global uppvärmning så kommer den att ha största effekten på den nordliga breddgraden, vilket leder till ett mera tempererat Canada, Stor Britannien, Skandinavien och Ryssland. Dessa destinationer kan dra nytta av en större attraktion åt resande som reser undan en tryckande hetta. En varmare ocean smälter ner polarisarna vilket leder till att havsnivån stiger i många delar av världen. Detta kommer att påverka resmål som i hög grad är ekonomiskt beroende av turismen. (Yeoman, 2008, s.309)

1.2 Ekologiska fotspår

Finländarnas ekologiska fotspår hör till de största i världen. Vi förbrukar i medeltal fyra gånger mera naturresurser än vad som skulle vara rimligt med tanke på miljöns hållbara utveckling. En finländare förbrukar i medeltal tio gånger mer än en etiopier. (www.global.finland.fi 2009)

Enligt Rogers och kollegor (2008, 93) är Japan ett land med mycket god livskvalitet och en väldigt liten genomströmning av material. Den delvisa orsaken till detta är effektivisering och tillverkning i liten skala, vilket i sin tur leder till hög levnadsstandard. Rogers och kollegor (2008) anser att om Tyskland och USA följde Japans mönster skulle de vara på god väg mot en hållbar framtid vad gäller genomströmningen av material.

Genom att effektivisera och tänka efter så borde det vara möjligt att minska på utnyttjandet av naturresurserna. Vi konsumerar en hel del material indirekt, saker som vi inte kan se. Vi vet att vi konsumerar bilar, tvättmaskiner och så vidare. För att göra bilar eller tvättmaskiner måste någon bygga en fabrik och satsa mycket pengar. En enorm mängd material är satt i rörelse som bränsle, betong och stål. Då pratar vi om indirekt industriell konsumtion. (Rogers m.fl. 2008, 93).

1.3 Hållbarutveckling

Hållbar utveckling som begrepp och princip nådde internationellt intresse för omkring 20 år sedan. En definition från Brundtland kommissionen år 1987 är: "Hållbar utveckling är en utveckling som tillgodoser behoven av i dag utan att äventyra kommande generationer möjligheten att tillgodose sina behov." (FN-1987). Hållbar utveckling är ett förhållningssätt till allt runtomkring oss. Vi borde leva och konsumera på ett sådant sätt att naturen klarar belastningen av användandet av naturresurserna, att människan orkar arbeta till pensionsåldern och att samhället klarar av de utmaningar som krävs av dem gällande åldringsvård, dagvård och sjukvård.

Redan på 1960-talet började man rent begreppsmässigt tänka på miljön, då handlade begreppet mest om nedsmutsningen av miljön till följd av utvecklingen i industriländerna (Rogers m.fl. 2008, 158). 1972 hölls det första FN-mötet där man diskuterade miljön och dess inverkan på mänskligheten. Detta möte hölls i Stockholm och kallades Förenta Nationernas konferens om den mänskliga miljön (UNCHE). Konferensen fick kritik av utvecklingsländerna för att hindra utvecklingen i deras länder. Några menade på att konferensen var utformad för urbaniserade och industrialiserade utvecklade länder. (Rogers m.fl. 2008, 158).

Finland har följt samma definition som den från 1987 för hållbar utveckling. Samt att den hållbara utvecklingen består av tre funktionella dimensioner: den miljöekonomiska eller ekologiska, den samhällseliga och den kulturella dimensionen. (www.miljo.fi 2011) I detta arbete kommer jag att fundera på den ekologiska delen. Det som jag i undersökningen också försöker få fram är huruvida hotellgästernas attityder påverkar deras beteenden.

Att Finland är engagerad i dessa frågor är positivt och av stor betydelse för övriga länder. Det att Finland kan vara som en förebild åt andra som vill följa efter kräver också att det finns fakta och forskning inom ämnet. Finland hör till den internationella toppen i fråga om engagemanget för hållbar utveckling, både på det kommunala planet och nationellt. Också näringslivet, medborgarorganisationerna och olika slags sammanslutningar är engagerade. (www.miljo.fi 2011)

Om man ser ur miljösynvinkel kan man tänka sig använda Global. Finlands definition på hållbar utveckling: Med hållbar utveckling avses en utveckling som tillfredsställer de behov som världens befolkning har utan att den äventyrar de kommande generationernas möjligheter att tillfredsställa sina egna behov. Från miljöns synvinkel betyder det att människan med sin verksamhet inte överskrider miljöns bärkraft, det vill säga inte orsakar bestående skador på miljön eller förbrukar naturresurser snabbare än de kan förnyas. sig. (www.global.finland.fi 2009)

1.4 Hållbarturism

Det klassiska exemplet på en hållbar turism är en liten avskides by som lyckats få en liten mängd turister som spenderar mycket. Effekten av besökarna verkar till en början endast vara fördelaktiga, till exempel främja mångfalden och pånyttfödelsen av en förfallande ekonomi och samhälle. (Robinson et al. 2000, s. 312)

Skottland har ett intressant program vad gäller hållbar turism. Deras motto med hållbar turism är att alla övernattningsställen skall minimera sitt avfall, minimera energianvändningen och användningen av vatten. (www.visitscotland.org 2011)

Enligt Visit Scotland The National Tourism Organisation for Scotland kan man genom att följa följande tio i topp handlingar bli mera hållbar i sina handlingar i sina hotell och restauranger och därmed spara på naturresurserna.

1. Använd lågenergilampa. De håller upp till 10 gånger längre och sparar energi. Ett företag kunde spara upp till 80 % på att byta ut vanliga glödlampor till lågenergilampor.
2. Installera vattensparande anordningar. För att hjälpa till att spara på vattenvolymen som används.
3. Sänk temperaturen på batterierna med 1 C – sparar på energi och på jordens naturresurser.
4. Försök att få gäster och besökare att spara på energi och pengar. Var stolt och diskutera dina ansträngningar du har tagit för att bli mera resurs effektiv och be dina gäster att också tänka på deras konsumtion. Till exempel att övernattningsställena och hotellen kunde uppmuntra gästerna att behålla sängkläderna och handdukarna för mera än en dag för att minska på tvätt mängden.
5. Se till att ert företags marknadsföringsmaterial är av hållbart producerat material. Använd återanvänt papper, återanvänt bläck patron, källa med låga utsläpp och miljövänliga printers och välj ansvarfulla designers.

6. Lokala nätverk- använd lokala artister och handarbeten för att vara annorlunda.
7. Närområdet – förser dina gäster med information om sevärdheter som finns tillgängliga utan bil.
8. Organisera kommunens sopinsamling.
9. Angripa säsongen – försök att förlänga säsongen med att ha öppet en vecka längre i båda ändarna.
10. Aktivera personalen – utnämna personalen som medlemmar.
Och arbeta för den hållbara utvecklingen.

World Tourist organisation har gjort upp principer för hur man skall driva turistföretag enligt globala principer. Världsturismorganisationen tror att koderna för etisk turism behövs för att minimera de negativa följderna som turismen kan ha. The global code of ethics of tourism tar hållbar utveckling på allvar och sätten man bör handla på för att minska på den negativa påverkan som turismen kan ha. (www.unwto.org 2011)

1.5 Finns det hållbar turism?

Vi återvänder till den lilla avsides byn som hade fått få turister att spendera mycket och fått den ekonomiska nedgången omsvängd. Enligt Robinson et al (s. 312) är det ingen bra idé att turista i en by långt borta för att det ur miljösynvinkel inte finns några fördelar med det. Det gör mera skada och kostar mera att bygga upp vägar och hotell än vad det ger pengar åt den avlägsna byn.

Vi borde sluta prata hållbar turism och om vi använder den termen måste vi vara på det klara med vad som menas med det. Enligt Robinson et al.(2000) kan både klok socialpolitik och miljöfrågor vara förespråkare och drivande samtidigt, det viktiga är att genomskinligheten och äktheten finns för att det skall uppskattas. Förändringar i miljömässiga attityder och beteenden kan inte uppnås om vi väntar på att ett alternativ mönster skall tas i bruk. (Robinson et al. 2000, s. 321)

Storbritannien verkar ha tagit ett steg längre, de pratar om en “klok eller förständig turism”. Hållbar turism är som koncept lätt att definiera, det är den praktiska delen som är problematisk. (Robinson et al. 2000, s. 319) Ett projekt som kallas Local Agenda 21 I Storbritannien har definierat 13 teman som definierar hållbarhet och dess problematik. Nedan i följande tabell kommer jag att presentera 5 av dessa 13 teman hur turismen skulle se ut i en Hållbar Turism Analys. Dessa teman är på ett eller annat sätt anknyta till de ekologiska aspekter som jag sedan tar upp i min undersökning.

Tema	Hållbar turism analys
Resurser	Turismen har generellt blivit känd för att använda sig av resurser i ett vitt perspektiv. Fossila bränslen, land, jakt material, elektricitet, vatten genom rengöringsmaterial, plastik, papper används för att ge service åt turisterna.
Utsläpp	Obegränsad och den alltmera ökande utsläppen från den ökade flygtrafiken. Bilanvändningen och användningen av annan motordriven form av transportmedel. Vatten/havsutsläpp från icke omskötta reningsverk och avloppsvatten är också ett problem.
Biologiska mångfald	På vissa ställen är naturens mångfald fredad för dess ekonomiska värde eftersom det är attraktivt för besökare. På andra ställen förstör turismen mångfalden och på enstaka ställen så är turisterna tillåtna att använda endast delar av naturen.
Tillgänglighet	Tillgång till turismen är generellt på bekostnad av naturen för att det ofta involverar resande, ofta med flyg eller motoriserad transport som ger utsläpp och nödvändig utveckling. Det finns människor som inte kan turista alls som en följd av låg inkomst eller av annan social orsak, resulterande i orättvisa.
Kunskap	Kunskap om inverkan har förbättrats. Förbättring av miljömedvetenheten är en utmaning som ännu måste bli bättre mottaget i turism industrin.

Tabell 1: Hållbar turism analys (Robinson et al. 2000, s. 322)

Avändning av resurser och minimisering av dessa och fossilbränslen borde utvecklas. Kollektivtrafiken borde utvecklas mera ur en miljövänligt synvinkel och inte ur en ekonomisk synvinkel. Därmed skulle utsläppen också minska. Den biologiska mångfalden måste bevaras och begränsning av turistbesökare är ett måste för att bevara känsliga områden. Att göra resandet till en rättighet för alla vore egentligen en katastrof för vår natur. Det som vi skall satsa på är informationen om vilken inverkan turismen har på vår miljö och på vilket sätt vi kan minska på miljöinverkan inom turismnäringen.

1.6 Avgränsningar av forskningsproblemet

Jag kommer att begränsa mig till de konkreta sakerna som en hotellgäst kan göra för att inte belasta närmiljön alltför mycket. Detta gäller sopsortering, användning av linnen och användning av lokala nätverk. Teoridelen kommer också att behandla miljömärkta hotell och deras miljömedvetenhet och attityder och beteenden som människorna egentligen har gentemot hållbar utveckling och miljömedvetenhet. I inledningsdelen finns förklarat bakomliggande orsaker till detta arbete; vad klimatförändringen har för effekt enligt tidigare forskning, vad hållbar turism är och om det faktiskt finns något man kan kalla hållbar turism.

1.7 Syfte och forskningsfrågor

Det har blivit vanligt är att hotell och restauranger har börjat profilera sig som miljövänliga och koldioxidneutrala. Detta är en profilering som ligger i tiden och som ger bra marknadsföring.

Detta arbete studerar vilka attityder hotellgästerna har angående miljön och vad hotellgästerna själv gör för att inte belasta naturen då de bor på hotell. Undersökningen studerar också huruvida hotellgästernas attityder påverkar deras beteende. Syftet är att få fram om det spelar någon roll för konsumenten om ett hotell är miljövänligt eller inte.

För att syftet med lärdomsprovet skall uppfyllas har följande forskningsfrågor skapats

- Vad har hotellgästerna för synsätt på miljön?
- Har hotellens miljöprofilering någon betydelse för kunden vid val av hotell?
- Har hotellgästernas attityder något samband med deras beteenden
- Hur hotellgästerna beter sig gemtemot miljön hemma och på hotell och dess skillnad.

2 HOTELLENS MILJÖPROFILERING

I hotellen tvättas tvätten och städas rummen dagligen. Rummen värms upp och kyls ner, lamporna lyser dag som natt, i restaurangerna går kylaggregaten ständigt, trädgården bevattnas och gödslas och i simbassängen byter man vatten. Desto större hotell desto mera förbrukar det. (Kalmari & Ketola, 2009).

2.1 Bryr sig konsumenten om miljön?

Yeoman (2008) anser att konsumenterna börjar känna sig skyldiga för den skada som har blivit gjort åt miljön och att de vill börja göra någonting åt saken. Detta betyder att företagen måste börja göra någonting åt sin image ur miljösynpunkt.

Problemet är att det är ekonomin som styr konsumenternas val av rese mål ganska mycket. Under en lågkonjunktur prioriterar man inte miljövänligt som kostar mera än det traditionella. (Gästgivars 2011)

Morgondagens turister är friskare och bättre utbildade än de var tidigare. Turisterna kommer att vara mer intresserade och mera medvetna om miljön, men de kommer också i fortsättningen att resa till Casinon i Las Vegas och resa tusentals mil för att solbada i Haiti. Vart en turist kan och inte kan resa kommer att vara format enligt klimatförändringen och den globala uppvärmningen. Maldiverna kommer inte att finnas som ett land och stora delar av Alperna kommer inte att kunna erbjuda skidåkning. (Yeoman, 2008, s.315) Eftersom denna text är från före jodbävningen i Haiti är det svårt att säga om turister idag väljer Haiti som semesterort.

Jag kan tycka att informationen är viktigt från arrangörerna sida att förklara om försiktighetsåtgärderna för konsumenten, varför man inte kan exploatera eller resa till ett rese mål för att det just är väldigt känsligt miljömässigt.

Turismen kan leda till en direkt förstörelse av vegetationen genom byggnaderna för turistutrymmen som hotellkomplex, olika parker och båthamnar. Vad som är

mera beskrivande för en sådan utveckling är att dessa oftast placeras ut i känsliga miljöer som formar bakgrunden till turismens industri, speciellt vid stränder, bergsområden och kulturarvsområden. Inom dessa områden uppstår med en hel del utvecklingsprocesser föroreningar och förfall. Denna påverkan kommer direkt eller indirekt från turismutvecklingen och besökarnas avtryck. (Shaw & Williams, 2002, s.305)

Dolnicar&Gryn (2009) har kommit fram till är att individen väljer övernattningsställe enligt inställning till miljön. De som är mest miljövänliga väljer camping som övernattningsalternativ och de som väljer ett hotell är minst miljövänliga.

2.2 Hotellens miljömedvetenhet

Ett effektivt ledarskap i en organisation i en miljövänlig omgivning kan ses som ett sätt att kontinuerligt förbättra regelsystemet och därmed försäkra organisationens överlevnad och lönsamhet. Detta betyder för hotellen som bedrivs i en väldigt dynamisk miljö där konkurrensen är hård en en stor utmaning. Individuella hotell förstår generellt inte att de har en stor inverkan på miljön. Dock har hotellsektorn i det stora hela en stor inverkan på miljön. (Robinson et al. 2000, s. 55)

Fördelarna med att ha en miljövänlig ledning i hotellen är enligt Robinson et.al. (61-63) många. Bevarandet av miljön är en väsentlig del av turism- och hotellnäringen. Kunderna vill samabeta med miljövänliga hotell. Motivera och skola personalen gynnar hotellets stämning bland personalen och det ger ekonomiska fördelar genom att spara på vatten, el och minska på soporna.

Man bör dock vara på sin vakt gällande miljösertifieringen av hotell anser Kalmari och Ketola (2009). Övernattningsställena använder gärna olika ekotitlar på sina nätsidor och broschyrer. Det som också är dåligt med att få ett miljösertifikat är att det kostar att använda. I fattiga länder kan det gå så att det endast är de stora hotellkedjorna som har råd att satsa i en miljösertifiering.(Kalmari & Ketola, 2009)

2.3 Hotellens praktiska miljöprogram

Det har visat sig att turisterna och resande är mera villiga att välja ett hotel som hade skräpkorgar med sorteringsmöjligheter för gästerna, energisnåla lampor, att då man inte använder hotellrummet släcks lamporna, att på begäran byts lakanen och att återanvänt papper används i hotellet. (Honey, 1999, s 41)

Det finns hotell där man tar ett helhetsgrepp på miljöarbetet. Genom att långsiktigt tänka på miljön och engagera personalen minskar man användningen av kemiska produkter och sänker vattenförbrukningen. Genom inköp av andra miljömärkta produkter och tjänster bidrar man också till hotellets minskade miljöpåverkan. Genom att arbeta konsekvent med att minska energianvändningen, mängden kemiska produkter och osorterat avfall kan hotellet ofta sänka sina kostnader. (www.svanen.se 2011)

Den hotellkedja som anses vara en föregångare i miljö tänkandet och hållbar utveckling är Scandic. Sedan 1994 har Scandic medvetet arbetat med miljöfrågor. Varje hotell arbetar med hållbarhetsfrågor ur ett globalt och lokalt perspektiv. (www.scandic.se, 2011). Scandic hotellen sparat sedan de för 10 år sedan slutade använda engångsförpackningar 400 miljoner onödiga förpackningar. De slutade med engångsshampoflaskorna samt små smör- och marmeladaskarna. (Kalmari & Ketola, 2009).

Det som Scandic hotellen försöker göra är att minimera energiförbrukningen, prioritera förnybara energikällor, sortera avfall, använda miljömärkta

rengöringsmedel, ställa miljökrav på sina leverantörer och anpassar sina transporter. Scandic anser att vatten är en av de viktigaste naturresurserna och har därför ett speciellt program för att spara på vatten och hålla det rent. För att inte använda mera vatten än det som behövs och för att skydda vattnet satsar Scandic hotellen på; snålspolande toaletter, speciella duschmunstycken, handfat med sensorer, effektiva diskmaskiner och tvättmaskiner, låg doserande och miljömärkta kemikalier till städning och diskning. På flera hotell städas med vattenånga. Belysningen anpassas via rumsnyckeln och temperaturen i rummen hålls på 21 grader. Hotell kedjan kräver att leverantörerna prioriterar miljöpolicy eller miljömärkning. (www.scandic.se 2011)

Hotellen vill också att deras gäster skall kunna äta ekologisk mat som producerats på ett sunt sätt. Rättvisemärkt kaffe serveras på frukosten och en mera ekologisk frukost har börjat serveras från 2001. Upp till 20 ekologiska produkter kan finnas på en frukost på ett Scandic hotell. Av etiska och miljömässiga skäl använder hotellkedjan inte genmodifierade produkter. Hotellkedjan följer också WWFs rekommendationer vad gäller fisk och skaldjur. (www.scandic.se, 2011)

I Finland används miljösertifiering som Svanenmärkning och EU-blomman på hotellen. den första är ett Nordiskt märke och den senare är ett EU utbrett märke. År 2009 var det 10 hotell i Finland som hade Svanen serifikatet och år 2008 var det ett övernattningsställe som hade EU-blomman. (Kalmari & Ketola, 2009)

3 HOTELLGÄSTERNAS ATTITYDER

I detta kapitel skall jag redovisa huruvida våra attityder spelar någon roll vid vårt val vid sättet att leva.

3.1 Miljömedvetenhetens historia ur turismens synpunkt

På 1960 talet blev det mera uppenbart att den ekonomiska tillväxten hade effekter på miljön. Det fanns olika miljökatastrofer som orsakade publicitet och det blev ett faktum att konsumenternas vanor och sätt att leva inte var olskyldig med tanke på de olika miljöriskerna. (Holden 2000, 64-67)

På 1970 talet då turismen expanderade internationellt blev det också tydligare att de negativa effekterna från turismen var ett faktum. Negativa effekter på naturen från turismen så som förlorande av naturliga landskap, föroreningar och förstörelsen av växtligheten hade blivit observerat. (Holden 2000, 64-67)

Det finns också konventionella teorier som menar att utvecklingen av turismen har erbjudit många fördelar, så som utländsk valuta, inkomster och arbeten. Dessa teorier har varit som en tillväxtpåle varifrån ekonomiska impulser har kunnat uppmuntras att utvecklas utifrån. Många resmål har haft stor nytta av massturismen, en nytta som annars inte hade varit möjlig genom en ”hållbar” turism (Robinson et al. 2000, s. 277)

På 1980 talet blev man medveten om att globala miljöproblem kom från människans handlingar. De förutspådda klimatförändringarna associerat med den globala uppvärmningen samt de hälsorisker som då följer med blev både intressanta och oroväckande för allmänheten. Eftersom turismen på 80-talet spred sig till Karibien, Sydväst Asien och Afrika blev det ett fokus på vilken ekonomisk effekt turismen har på ekonomin men samtidigt också på vilken effekt turismens utveckling har på miljön och den lokala kulturen.

På 1990 talet blev den etiska dimensionen en del av den miljövänliga kampanjen. I slutet av 1990 talet blev turism utvecklingen rent ut sagt attackerad av Eco-krigare. Turism industrin började arbeta mot en mera miljövänligare turism, genom att med researrangörer, hotell och flygbolag förbättra deras miljöpåverkan. (Holden 2000, 64-67)

3.2 Ekocentriska och antropocentriska miljösynsätt.

Attityden emot miljön upplevs av många vara positivt men på olika sätt.

Den naturliga miljön kan ses ur olika perspektiv. De två mest kända är människocentrerade synvinkeln som ser miljön som en resurs och miljöcentrerad synsätt som ser miljön som utgångspunkt. Den första kallas antropocentrisk och den andra kallas för ecocentrisk. (Douglas m.fl. 2001, 299)

Ekocentriska individer värderar naturen för dess egen skull. Därmed anser de att naturen behöver skyddas för dess egenvärde. Till kontrast till de antropocentriska individerna som känner att man skall bevara och skydda miljön för dess betydelse av upprätthållandet av människan livskvalitet. (Thompson & Barton, 1994) Allt som är levande har ett värde i sig och har därför rätt att existera. Människan är alltså inte överlägsna något annat levande, utan är en del av miljön. (Douglas m.fl. 2001, 285)

Enligt Paul Shriivastava (1995) finns det ett traditionellt, antropocentriskt sätt att sköta ett företag och ett ekocentriskt sätt att sköta ett företag. Det antropocentriska synsättet utgår från att människan är unik och skall ses som en separat del av naturen, att bevarandet av naturen endast är viktig för människans skull och att människan har rätt att exploatera naturen utan att behöva tänka på följderna. Shriivastava menar att antropocentrism ligger djupt i sättet att traditionellt leda ett företag. Den ekocentriska vägen att sköta ett företag är enligt Shrivastava ett mera hållbart sätt att sköta ett företag.

Ekocentriska företag försöker hitta lösningar som gynnar miljön och försöker hela tiden hitta nya förnybara resurser och minimisera avfall och föroreningar.

Ekocentriska och antropocentriska anhängare värnar båda om miljön men på olika sätt. Antropocentriska tänkarna stöder tanken om miljövard för att människans egen bekvämlighet, livskvalitet och hälsa skall upprätthållas. Dessa kan upprätthållas genom att bibehålla naturresurserna och ett hälsosamt ekosystem. Ett exempel kan vara att luftföroeningerna kan leda till att man får svårt att andas och att förbrukningen och tömningen av fossila bränslen kan sänka levnadsstandarden (Thompson& Barton, 1994).

Ekocentriska individer anser igen att man skall värna om naturen för dess egen skull och behålla miljön oavsett de ekonomiska följderna och levnadsstandarden. (Thompson& Barton, 1994)

Båda tänkarna värnar om miljön och det ena tänkesättet utesluter inte egentligen det andra. Den ekocentriska tankegången kan på ett bättre och lättare sätt anpassas till det antropocentriska tänkandet.

Skillnaden är tydlig och kommer fram i den undersökning som presenterades av Thompson och Bartons, (1994), att ekocentriska människor lättare tar till sig miljö uppmaningar än antropocentriska tänkare. En människa med antropocentriskt synsätt däremot betraktar människan som överlägsen allt annat levande och anser att naturen enbart är en resurs för oss. Andra levande arter har endast ett värde om de anses vara till nytta för människan. (Douglas m.fl. 2001, 284-285)

Antropocentriska tänkare kan lättare ta till sig uppmaningar om miljömedvetenhet om de på samma gång kan spara lite pengar, vilket en ekocentrisk tänkare inte bryr sig om. Då det faktiskt är så att man till och med sparar pengar om man tänker och lever på ett mera ekocentriskt vis.

Thompson och Barton (1994) gör gällande också att det är viktigt att inte bara förstå de olika attityderna utan också vad som gör människan motiverad och vilka

värderingar som orsakar dessa attityder. Att kunna utvärdera attityderna och associera motiven kan leda till en bättre förståelse för hur miljön kan bevaras.

Enligt Thompson & Barton (1994) finns det också apatiska, likgiltiga attityder mot miljön. Individer som har en apatisk syn gentemot miljön anser inte att det är viktigt att spara på naturresurserna varken för egen vinning skull eller för naturens skull.

3.3 Attityd och värderingar

En person som till och med kan ha en stark positiv attityd och starka värderingar kan i vissa situationer, utan externa och interna påverkan, handla i konflikt med denna attityd (Krarup & Russell 2005, 33) Miljövänliga attityder är formade av kulturella, sociodemografiska och kontextuella faktorer. (Sarigöllü, 2009)

Sarigöllü (2009) skriver i sin artikel att man tidigare trott att yngre, välutbildade individer med mera inflytande skulle värdera miljön mera än de som är äldre och lägre utbildade, men detta stämmer inte. Sarigöllü (2009) kom fram i sin undersökning att attityder gentemot miljön varierar brett i olika kulturer.

4 HOTELLGÄSTERNAS BETEENDEN

I detta kapitel behandlar jag tidigare forskning kring hur individen beter sig på resa och hemma och gentemot miljön. I början redogös för vad beteende egentligen är.

4.1 Beteendeperspektiv och motivation

Våra attityder och vår motivation styr vårt beteenden.

Beteendeperspektivet har växt fram ur behaviorismen. Termen behaviorismen kommer från engelskans behavior som betyder beteende. (Levander & Sabelström Levander, 2008, s30)

Det behavioristiska perspektivet menar att det är de yttre miljöfaktorerna som formar och styr våra handlingar. Människans beteende bestäms till lika delar av hennes tidigare erfarenheter och inläring, och den miljö hon befinner sig i för närvarande. Varje individ har sin unika inlärningshistoria, men var och en av oss är också en del av ett större sammanhang, en kultur, som ger oss gemensamma inläringserfarenheter och som bidrar till att forma vårt beteende. (Karlsson, 2001, s29-32)

Motivationen eller drivkraften till ett beteende kan delas in i olika kategorier. Exempel på dessa är; positiva, då man söker positiva drivkrafter. Negativa; då man vill fly från negativa situationer. Inre drivkrafter, känslan inombord driver en och drivkrafter som kommer utifrån så som marknadsföring driver ens beteende. Kognitiva krafter som är ihoplänkade med att känna mening med sitt beteende och den sista drivkraften är effektens drivkraft som är länkade till belåtenhet av känslor och prestation av känslomässiga mål. (Bowen&Clarke, 2009, s.89)

Motivationen till att bete sig miljövänligt när man bor på ett hotell hänger antagligen ganska långt ihop med hur man är påverkad utifrån. Viljan att göra någonting gott för miljön kan också vara en inre drivkraft.

4.2 Miljövänligt beteende

Enligt Swarbrooke och Horner (2007) finns det lite bevis på att turister är villiga att ändra sitt beteende och bojkotta vissa ställen på grund av deras miljöpåverkan.

Relativt få turister verkar fatta beslut som baserar sig på miljöpåverkan. Att bojkotta hotel som inte sopsorterar eller som använder toalett articklar som är testade på djur i sina badrum, är sällsynt (Swarbrooke&Horner, 2007,s. 185) Detta trots att Horney (1999) menade att turister gärna väljer hotell med sopsortering. Enligt Kalmari och Kelola använder en turist tre gånger mera vatten per dag än de som bor på orten. (2009)

Även demografiska faktorer kan ha ett visst samband till miljövänligt beteende. Dietz, Stern och Guagnano (1998) har visat att kvinnor beter sig miljövänligt i större utsträckning än vad män gör, vilket i huvudsak förklaras av att kvinnor i allmänhet har mer positiva attityder gentemot miljön. Även ålder och utbildning antas ha en viss påverkan på beteendet: yngre människor och människor med högre utbildning är generellt sett mer miljömedvetna än äldre och lågutbildade. (Dietz, Stern & Guagnano 1998, 5)

Dolnicar&Gryn (2009) konstaterar att individens miljövänliga beteende beror på i vilka miljöer individen befinner sig i. Deras ena hypotes är att individen beter sig mera miljövänligt på hemmaplan eftersom beteendet där har en mera långsiktigt påverkan på deras omgivning. De spekulerar också i att individen då hon är på semester är som en gäst på orten och därmed beter sig mera miljövänligt. Samtidigt skriver de också att en semestrande människa vill vara fri från ansvar, vilket kan leda till mindre miljövänligt beteende.

Här går teorierna lite isär vissa forskare har kommit fram till att dessa faktorer har betydelse medan andra inte har hittat ett samband.

4.3 Önskat beteende.

Torgensen (s.55) konstaterar att man först måste skapa uppmärksamhet kring det man önskar ge en positiv attityd till för att få önskade beteende lösningar. Informationen kring det man vill få fram är viktigt. Han har delat in detta i tre delar; den första delen är att skapa uppmärksamhet den andra att skapa en positiv attityd gentemot det önskade beteendet och den tredje att få de positiva attityderna att bli ett beteende.

Torgensen (s.57) skriver också att vara medveten om att ens beteende kan ha problematiska följder och vetskapen om att ett acceptabelt alternativ finns som kan förebygga att problemen räcker inte alltid till för att ändra sitt beteende.

Dolnicar&Gryn (2009) kom fram i sin undersökning att det faktiskt är så att individer beter sig mera miljövänligt hemma än när de är på resa. Detta för att de känner att deras miljöpåverkan har en långsiktigt positiv inverkan på deras boende miljö. I undersökningen kom det också fram att då individen är på semester är det för att komma bort från vardagen, vara lite självisk och inte behöva vara så ansvarsfull hela tiden.

Bertlin (2011) gjorde en undersökning där resultatet visade något helt annat. Hon konstaterar i sina resultat att tendensen är att turisternas miljöbeteende på resan följer de miljövanor de har hemma i deras vardag. Undersökningen gjordes i huvudsak på busscharterresenärer.

5 FORSKNINGSHYPOTES

En av förutsättning är att turisterna har höga värderingar gentemot miljön. Detta bland annat för att värderingarna delvis formar attityden och för att positiva värderingar gentemot miljön gör det lättare att ta emot information och kunskap inom detta område. (Krarup & Russell 2005, 36, 55)

I detta kapitel presenterar jag mina hypoteser som sedan redovisas i kapitel 7.

En hypotes kan förklaras som en typ av utbildad ”gissning” utgående från den teori som kommit fram i teoridelen, ett uttryck för en prognos. (Brotherton, 2008, 90).

En av hypoteserna är att människan och folket i allmänhet är miljömedvetna och positiva till miljön och därmed också betar sig miljövänligt. Det vill säga att de som är ekocentriska och antropocentriska tänkare betar sig bättre miljömässigt jämfört med de apatiskt tänkande respondenterna.

H1: Ekocentriska tänkare betar sig miljövänligare än apatiskt inställda

H2: Antropocentriska tänkare betar sig miljövänligare än apatiskt inställda

H3 Apatiska respondenter tänkare betar sig mindre miljövänligt

En annan hypotes är att resultatet troligen kommer att visa att de flesta inte valt hotellet på grund av dess miljövänliga orsaker. Miljöprofileringen har inte så stor betydelse vid val av hotell utan av andra orsaker påverkar valet hotell i större utsträckning.

H4: Miljöprofileringen har ingen betydelse vid val av hotell

Följande hypoteser har med de demografiska orsakerna att göra. Det är att kön, ålder och utbildning påverkar attityden till miljön. Enligt tidigare teorier påstås det att kvinnor är mera miljömedvetna än män (Dietz, Stern & Guagnano 1998,5) Det att en person med en högre utbildning möjligen skulle vara mera miljömedveten är något som tidigare teorier tyder på. Detta konstaterande kommer antagligen att förstärkas i det resultat som jag får. Hypotesen är att högutbildade är mera miljövänliga än lågutbildade. Kvinnor är mera miljömedvetna än män är också en hypotes och att unga är mera miljövänliga än äldre.

H5: högutbildade beter sig miljövänligare än lågutbildade på hotell

H6 kvinnor beter sig miljövänligare än män

H7 yngre beter sig miljövänligare än äldre

Sambandet mellan miljöbeteende hemma och beteendet under vistelsen på hotellet tror jag kommer att vara enligt tidigare forskning. Det finns ett positivt samband mellan beteendet hemma och på hotell. Samt att kvinnor beter sig miljövänligare hemma än män.

H8: det finns ett positivt samband mellan beteendet hemma och på hotell

H9: kvinnor beter sig mera miljövänligt än män hemma

6 METODOLOGI OCH METOD

I detta kapitel redovisas för hur jag har samlat ihop fakta till den diskussion och det resultat som presenteras i kapitel 7.

Undersökningen är en kvantitativ undersökning. En kvantitativ undersökning är en empirisk undersökning där data är i form av siffror. (Finn m.fl. 2000, s.8.) Denna metod är lämplig när syftet är att undersöka beteenden och attityder och när man vill urskilja generella mönster (Ruane 2006, 150). I en kvantitativ metod studeras alltså variationer och andra statistiska egenskaper hos de variabler vi undersöker. Oftast nöjer man sig inte med att enbart återge en variation rakt upp och ner utan man önskar kanske presentera fördelningen i summerad form eller lyfta fram variabelns centraltendens och spridningsegenskaper. (Djurfelt m.fl. 2007, s. 39)

6.1 Urvalsmetod

Enkätundersökningen skedde mellan juli och september 2011. Undersökningen gjorde jag på Hotell Astors hotellgäster. Enkäten delades ut av receptionisten åt de hotellgäster som checkade in på hotellet och som tänkte stanna mer än en hotellnatt. Vid några tidpunkter delade jag själv ut frågeformulären. Att samla in data vid ett tillfälle i tiden passar utmärkt för en beskrivning och bedömning av en aktuell situation. (Ruane 2006, 117). Fördelen med en enkät som undersökningsverktyg är att den är ett effektivt redskap för att samla in information. På en relativt kort tid kan man få in ett mycket stort antal svar (Ruane 2006, 149) Då man väljer vilka individer som skall komma med i urvalet, väljer man den metod som är praktisk med hänsyn till den kunskap man har om populationen. (Körner & Wahlgren, 2006) I denna undersökning har alla Astors hotellgäster getts samma chans att svara på enkäten. Enligt Körner och Wahlgren (2006) har ett *obunden slumpmässigt urval* blivit använt, vilket betyder att man inte har försökt styra urvalet i någon riktning. Urvalet bestod av gäster vid bara ett

hotell nämligen hotell Astor och detta kan lite grann försämra möjligheten att generalisera resultaten. Astor har främst affärsresande boende på hotellet och de är då egentligen inte en tysk turist vilket också bör tas i beaktande vid behandlingen av resultaten.

6.2 Utformning av enkäten

I denna forskning har jag valt att använda enkätundersökning. En enkätundersökning är ingen "barn lek", utan denna form av forskning kräver mycket energi och uppmärksamhet på många olika aspekter och detaljer. (Ruane 2006, 152) Slutna frågor används i huvudsak med några öppna frågor som den svarande kan svara på om han vill.

Slutna frågor innebär att forskaren anger ett antal fasta i förväg bestämda svarsalternativ som respondenterna skall välja mellan då de anger sina svar. (Ruane 2006, 157)

Valet av slutna frågor berodde delvist på att de är snabba att svara på. Genom att slutna frågor är så pass lätta att svara på, tenderer de att öka svarsfrekvensen. (Ruane, 2006, 158) Långa och omfattande enkäter kan avskräcka respondenterna från att ens börja besvara och från att avsluta dem. (Ruane, 2006, 164) Enkäten skall övertyga respondenten om att det är värt besväret att samarbeta och ge ifrån sig information som efterfrågas. (Ruane, 2006, 161) Här kan konstateras att enkäten inte alls var snabb att fylla i. Det kom en del kommentarer om att den var för lång och invecklad att svara på.

Första intrycket är viktigt när man planerar en enkätundersökning. Ruane (2006) anser att man skall inleda undersökningen med några attityd eller åsiktsfrågor för att stärka intrycket av att forskaren faktiskt vill veta vad respondenten tycker. Detta har jag försökt att göra genom att ställa en fråga som härleder till ämnet först och efter den har jag satt de demografiska frågorna.

6.3 Pilotstudie

Enligt Ruane (2006) är det bra att pröva enkäten innan man kör igång med undersökningen ordentligt, en form av pilotundersökning. Pilotundersökningen gjordes genom att dela ut 10 formulär och gå igenom dessa för att se om det var någonting som behövde förbättras i enkäten. På detta sätt får man en kritisk feedback som hjälper en att bedöma frågornas validitet och reabilitet (Ruane, 2006, 168) I pilotundersökningen kontrollerade jag själv svaren som hotellgästerna hade lämnat kvar i hotellrummet. Pilottestet pågick i en vecka varefter jag förbättrade frågeformulären.

En av de ändringar som gjordes efter pilotundersökningen var att frågan om hotellgästerna sorterar sina sopor under sin hotellvistelse. Denna fråga kunde inte ställas eftersom det inte finns möjlighet att sopsortera skräpet i hotellrummet. De stavfel som hade krypigt sig in rättades också till.

6.4 Insamling av data

I början litade jag på att receptionisterna på hotellet skulle dela ut frågeformulären. Om så skedde vet jag inte men de få svaren jag fick per vecka visade på att någonting var fel. Detta resulterade i att jag själv kom på plats och ställe för att dela ut enkäten. Jag valde att dela ut enkäten en kväll då hotellet var fullbokat och många gäster hade incheckningsdag. Enligt mina erfarenheter rekommenderas det att dela ut enkäterna själva, det har en viss psykologisk påverkan att själv förklara vikten av att respondenten svarar på enkäten.

Ett bra exempel på detta var en hotellgäst som jag på ett vänligt sätt försökte få att svara på min enkät. Hotellgästen sa genast att han redan börjat fylla i enkäten men att han slängt den i soporna för att han inte tyckte om frågorna. Detta kändes som ett slag i ansiktet och jag tänkte några sekunder på hur jag skall lösa detta problem. "Intressant" svarade jag och förklarade situationen och orsaken till undersökningen. Vi hade ett bra samtal och efter det så svarade han vänligen på enkäten.

Andra kommentarer var; ”tack men jag vill helst inte delta” detta troligen på grund av tidsbrist. Andra direkta kommentare som kom var att frågorna kunde ha varit mera neutrala.

Hur många som inte svarade på enkäten är svårt att uppskatta. Enligt receptionisterna så delade de nog ut frågeformulärerna till de som checkade in men många av dem kom aldrig ner med ifyllda blanketter.

6.5 Reliabilitet och validitet

Om både validiteten och reliabiliteten för en undersökning är hög kan man anta att forskningsresultatet är pålitligt (Djurfeldt m.fl. 2003, 108).

Hög reliabilitet innebär att man får samma resultat varje gång man gör en undersökning. (Ruane, 2006, 83) Bristande reliabilitet kan bero på att själva mätinstrumentet är dåligt, men reliabiliteten kan också påverkas av till exempel beteendet hos intervjuaren eller andra tillfälliga eller slumpmässiga omständigheter runt undersökningen (Djurfeldt m.fl. 2003, 108-109).

Med denna undersökning försöker jag få fram huruvida hotellgästernas beteenden stämmer överens med deras attityder. Teoridelen innehåller sådana frågeställningar som man finner i undersökningen.

Huruvida respondenterna svarat ärligt är svårt att säga. Enligt Ruane (2006, 151-152) hör det nämligen till människans natur att vi utåt vill visa upp en så bra bild av oss själva som möjligt.

De frågor som ställs måste också återspegla det som forskaren vill ha ut av undersökningen för att validiteten skall vara hög (Djurfeldt m.fl. 2003, 108). I planeringen av frågorna utgick jag från teoridelen och det som jag själv önskade få ut av undersökningen.

Huruvida denna undersökning har en hög reliabilitet kan diskuteras. Om undersökningen görs på samma typ av hotellgäster och under ungefär samma tidpunkt kommer troligen resultaten att bli likvärdiga. Gör man en undersökning på den tyska turisten som bor på hotell under sin semester, för att komma bort från vardagen kan det hända att resultatet blir annorlunda.

7 Resultat av undersökningen

I det här kapitlet redovisas svaren på undersökningen. Svaren och resultaten kommer att på ett överskådligt sätt att behandlas enligt de hypoteser som finns i kapitel 5.1. För analyserna har statistikprogrammet SPSS 19 använts.

7.1 Bakgrundsfakta

En bakgrundsvariabel var kön. Se tabell 2. Av respondenterna var det 36 % kvinnor och 62 % av de som svarade var män. Se tabell 1. Orsaken till att antalet män var större är att män är en större kundgrupp än kvinnor på hotellet. (Gästgivars-Lundberg)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Kvinna	18	36.0	36.0	38.0
Man	31	62.0	62.0	100.0
Total	50	100.0	100.0	

Tabell 2. Fördelning av respondenter enligt kön

Av de respondenterna som svarade var 82 % yrkeshögskole/ högskole- eller universitets utbildade. Se tabell 3.

	Frequency	Procent	Valid Percent	Cumulative Procent
Gymnasium/Yrkesskola	8	16.0	16.0	18.0
Yrkeshögskola/Högskola/Universitet	41	82.0	82.0	100.0
Total	50	100.0	100.0	

Tabell 3: Genomförda utbildning

I tabell 4 kan man se åldersspridningen på respondenterna. Överlägset största del av respondenterna var i åldersklassen mellan 31- 50 år. I Österbotten är befolkningens medelålder 41,4 år. Medelåldern i hela landet är 41,3 år.(www.kristinestad.fi 2011). Detta motsvarar den finländska befolkningen ganska bra och orsaken till att de som svarat på enkäten är mellan 31- 50 år kan tänkas vara att de som bor på hotellen är just i den åldern.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0	1	2.0	2.0	2.0
21-30 år	4	8.0	8.0	10.0
31-40 år	15	30.0	30.0	40.0
41-50 år	12	24.0	24.0	64.0
51-60 år	9	18.0	18.0	82.0
61- år	9	18.0	18.0	100.0
Total	50	100.0	100.0	

Tabell 4: Åldersspridningen

7.2 Sambandet mellan ekocentrisk, antropocentrisk och det apatiska tänkandet och beteendet under hotellvistelsen.

För att få fram ett resultat och för att kunna studera sambandet mellan miljöattityderna och beteendet på hotellen har korrelationen eller sambandet mellan två variabler och den eventuella orsaksrelationen denna kan avspeglats analyserats. (Djurfeldt m.fl. 2003, 143)

	korrelation	signifikans	godkänns	förkastas
H1	0,036	0,813		X
H2	0,07	0,640		X
H3	0,116	0,444		X
H8	0,41	0,004	X	

Tabell 5. Sammandrag av korrelationerna.

Om ett samband mellan variablerna saknas så är korrelationskoefficienten lika med eller nära noll. (Djurfeldt m.fl. 2003, 279)

Det finns ingen signifikant korrelation mellan den ekocentriska, den antropocentriska eller de apatiskt inställda attityderna och beteendet på hotellet. Det kan alltså konstateras att miljöattityderna inte verkar ha någon direkt inverkan på hur människan beter sig på hotellet. Respondenterna beter sig på ett önskvärt sätt oberoende om de tar miljön för givet eller om de upplever att miljön skall bevaras för sin egen skull. Här kan man konstatera att hypoteserna (H1, H2 och H3) kan förkastas som fanns i kapitel 5 om att ekocentriska och antropocentriska miljötänkare skulle bete sig mera miljövänligt när de bor på ett hotell.

Enligt resultaten av undersökningen kan man dra den slutsatsen att det finns ett positivt samband mellan beteendet hemma och på hotell. Hypotesen som bygger på tidigare teorier om att individen är mera självisk och inte vill ta ansvar hela tiden då han/hon är på semester (Dolnicar & Gryn 2009), det stämmer alltså.

7.3 Val av hotell

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Pris	50	1	4	2.40	.948
Hotelllets läge	50	1	4	3.14	.904
Miljövänlighet	50	1	4	2.26	.876
Standarden på hotellet	50	1	4	2.96	1.068
Via rekommendation	50	1	4	2.64	1.102
Närheten till kollektivtrafik	50	1	4	1.98	1.059

Tabell 6: Val av hotell

Det finns inget samband mellan valet av miljövänligt hotell och de som tänker mera ekocentiskt, antropocentriskt eller de som har en apatisk inställning till miljön. Oberoende vilken inställning till miljön man har så har det ingenting att göra med på vilket sätt man väljer sin hotellövernattning. Enligt tabell 6 är det hotellets läge som har den största betydelse vid val av hotell, i denna undersökning. Här fick jag bekräftelse på min hypotes (H4) och som också tidigare forskning påvisat att det finns lite bevis på att turister är villiga att bojkotta vissa ställen för deras miljöpåverkan (Swarbrooke & Horner, 2007).

Redan då jag började gå igenom svaren på enkäten kunde jag förstå att de som svarat inte själva hade valt hotel för sin övernattning utan att det gått via agenter och företagsavtal.

Följande kommentarer gav några respondenter på fråga 1, där de efter svarsalternativen kunde ge kommentarer på vad annat som påverkar deras val av hotell;

avtal med arbetsgivaren, arkitektmässigt intressant, vackert hotell och byggnad, stiligt, ovanligt, den gamla inredningsstilen samt att hotellet är ett familjeägt hotell och inget kedjehotell. Den underbara frukosten och den stämningsfulla byggnaden. Det fanns lediga hotellrum, hotellet var valt av företaget och ofta väljs hotell via företagsavtal. Trivseln,

morgonmålet, service. Frukosten och tysta hotellrum. Arbetsgivaren ordnade hotellet, så jag hade inga svårigheter att välja.

Här kom det fram flera gånger att det ofta är via företagsavtal som hotellgästen har hittat hotell Astor.

En intressant analys som också kom fram lite av misstag var att de respondenter som svarat åt ett mera apatiskt synsätt gentemot miljön har motsatta åsikter i jämförelse med de som svarat på ett antropocentriskt sätt. Det kan tolkas som att om en individ inte anser att miljöfrågor är viktiga, så anses de inte viktiga ens i fall där det sparar pengar och gör livet lättare för individen själv. Däremot är de antropocentriska tankarna och ekocentriska tankarna relaterade till varandra. De som gett höga poäng på ekocentriska frågor har också gett höga poäng på de antropocentriska frågorna.

7.4 Demografiska fakta som påverkar miljöattityderna

Hypotesen om att äldre, högre utbildade kvinnor är mera miljövänliga i sina attityder än yngre män med lägre utbildning finns det inget bevis på i denna undersökning. Resultatet i undersökningen visar att kvinnors attityd gentemot miljöfrågor är inte miljövänligare än mäns attityder. Här kan också hypotesen om att kvinnors attityd gentemot miljön skulle vara mera miljövänligare än mäns förkastas.

7.5 Demografiska inverkan på miljöbeteende

När man testar för skillnaderna i medelvärdet mellan två grupper (t.ex. män och kvinnor) används *t-test*. När den oberoende variabeln innehåller fler än två kategorier är vektyger *Variansanalys* (Djurfeldt m.fl. 2003, 241). För att få ett resultat och bevis för mina hypoteser har jag använd *t-test* för att få fram om det finns signifikanta skillnader.

Tabellen nedan ger ett sammandrag över beteendet hos individen.

	T-test värde	signifikans	godkänns	förkastas
H5	1,458	0,152		X
H6	-2,003	0,051		X
H7	0,811	0,422		X
H9	-2,136	0,38		X

Tabell 7: Sammandrag av t-test

Enligt svaren på enkäten och det resultat som kom fram finns det inget bevis för att varken utbildning, åldern eller kön skulle ha någon betydelse vid beteende på hotellet.

På fråga nummer 7 frågades hur respondenten betar sig när han/ hon bor på hotell. Efter de alternativ de kunde ringa in fanns det utrymme att svara på vad annat de gör för att främja miljön under deras vistelse på hotellet.

Kommentarerna var endast några och det var att *tar trappan istället för hissen och Jag stängde duschen medan jag tvättade mig och sparade vatten genom denna handling*. De båda kommentarerna gavs av kvinnor vilket kan vara ett tecken på att kvinnor trologer betar sig lite miljövänligare hemma än på semester än vad män gör. Detta kommer att diskuteras i följande kapitel.

7.6 Mäns och kvinnors beteende hemma

Det fanns fem frågor i enkäten var respondenten kunde svara på hur miljövänligt de uppför sig i vardagen. Respondenterna gavs möjlighet att ringa in det svar som svarade bäst på deras beteende. Låg siffra betydde mera miljövänligt och högre siffra mindre miljövänligt.

När man jämför kön och beteende på hotell kan man konstatera att det finns nästan en signifikant skillnad. Kvinnor betar sig med en nästan marginell skillnad bättre än män när de bor på hotell (se H7). Resultatet blir att skillnaden är marginell mellan könen.

Detta resultat stämmer inte överens med det som är konstaterat i tidigare forskning att yngre, högre utbildade kvinnor skulle beté sig och agera mera miljövänligt. (Dietz, Stern & Guagnano 1998)

Det fanns en signifikant skillnad mellan mäns och kvinnors beteende i vardagen. Se tabell 7. T- testet visar att man rent statistiskt kan generalisera resultatet och konstatera att eftersom kvinnors medeltal var lägre än mäns är de mera miljövänligare i vardagen än män.

På fråga nummer 6 bad jag respondenterna svara på hur miljövänligt de betar sig när de är hemma. Efter de alternativ som de kunde ringa in fanns de utrymme för att skriva vilka andra saker de gör för att spara på miljöresurserna. I nästa stycke finns kommenteraren som är indelade i manliga och kvinnliga kommentarer.

Kommentarer av männen var inte lika många som kvinnors kommentarer. Men åsikterna är egentligen inte så långt ifrån varann. En kommentar som kom från en man var *handlar ekologiskt och jag försöker spara på natusresurserna som gas och elektricitet*. En av respondenterna som jag gärna hade pratat lite längre med skrev ner att *Jag skriver articklar om miljö och klimatförändringar för EU och Prins Charles*. Eftersom respondenterna svarade anonymt på enkäten kan jag heller inte få rem vem denna intressanta person är. Följande kommentar tror jag är en allmänt utbredd inställning till naturen i det luteranska österbotten; *jag tror på bibelns ord, att Gud gjorde människan till att odla jorden och beskydda naturen. Växt och djurriket kan man och skall man dra nytta av, men på ett hållbart och ickesjälviskt sätt*.

Kommentarerna som kvinnorna gav var förljande; *idrottat alltid utomhus i naturen, sorterar saker, köper kläder från lopptorg, låter gården vara i naturtillstånd*. Här undrar jag om hon låter bli att odla i sin trädgård eller bara låter löven ligga kvar på hösten. *Jag återanvänder saker, köper begagnat, fryser in mat och bär* skriver en kvinna och en annan; *jag blir inte hysterisk vad gäller natur- och miljöfrågor*. Det är väl på följande sätt vi alla borde leva som kvinnan som skrev detta *är vegetarian sedan 20 år, äter upp all mat jag köper hem,*

komposterar, köper kläder av hög kvalitet hellre än många billiga som inte håller. jag förbrukar inte mera än jag behöver och pluss följande kommentar komposterar hemma i stan och på landet så kunde vi komma ganska så långt i önskat miljöbeteende för att göra någon skillnad.

Vi gör kanske nog det som följande kvinna påstår sig göra använder tygkassar i affärerna, drar ur kontakten alltid då den inte är i användning, återanvänder kläder, jag printar inte ut på papper exempelvis arbetsuppgifter utan använder lap-top direkt..

7.7 Diskussion

Mitt huvudsakliga syfte med undersökningen var att kartlägga om hotellens miljöprofilering har någon betydelse vid val av hotell och om hotellgästernas demografiska historia påverkar hotellgästernas miljöbeteende på hotellet. Här kan konstateras att inte finns några bevis på att miljöprofileringen skulle ha någon påverkan vid val av hotell. Det verkar vara andra faktorer som påverkar en individs beteende än just attityden mot miljön. Det att individen nog har en så att säga positiv inställning och att vi måste rädda miljön på något sätt betyder nödvändigtvis inte att denne beter sig på ett miljövänligt sätt. Andra faktorer påverkar beteendet.

Andra delsyften var att få fram om ekocentrisk, antropocentrisk och den apatiska korrelationen finns mellan beteendet på hotellvistelsen.

Med detta resultat kan jag därför konstatera att resultatet jag fått inte kan bevisa mycket. Män och kvinnor har likadana miljöattityder. Mäns och kvinnors beteende på hemmaplan och i vardagen visar en viss skillnad, kvinnor beter sig mera miljövänligt än män, i vardagen.

Attityden har inte så stor påverkan på beteendet bland de tillfrågade, det vill säga att även om någon har en mera apatisk inställning till miljön beter han sig miljövänligt då han bor på hotell iallafall. Det här tror jag beror på att vårt

samhälle och vårt system är uppbyggt på ett så kallat miljövänligt sätt att leva. Man kan helt enkelt inte leva som om man inte bryr sig.

Utgående från detta resultat kan en slutsats dras att det endast finns mycket små skillnader mellan kvinnor och män beträffande graden av miljömedvetenhet.

7.8 Förslag till fortsatt forskning

Eftersom relativt få antal respondenter (50) deltog i denna undersökning kunde det vara på sin plats att genomföra en bredare undersökning med ett större antal hotellgäster för att med större säkerhet kunna generalisera resultatet. Eftersom det på grund av tidsbrist inte kunde kontrolleras huruvida hotellgästerna som svarat på enkäten verkligen beter sig miljövänligt kan man tänka sig att det skulle vara en intressant fortsatt undersökning.

En annan typ av undersökning men med samma tema kunde vara att separera privata kunder och företagskunder och undersöka deras attityd och beteenden vid val av hotell och deras beteende när de bor på hotell. Detta borde göras på ett hotell med större mängd hotellgäster

Det kom fram i undersökningen att det inte är hotellgästen själv som väljer det hotell han/hon bor på utan att det ofta är via företagsavtal som valet görs. Det är arbetsgivaren i princip som väljer hotell åt sina kunder, arbetare och konsulter. Det att göra en undersökning på vad som påverkar upphandlarna och företagen skulle också vara en bra fortsatt forskning.

Det som också kunde vara ett intressant forsknings tema är miljösertifieringens trovärdighet. Vad betyder egentligen alla dessa miljösertifikat? och vem kontrollerar dem och ger det något resultat, väljer individen ett miljösertifierat hotell eller inte? I detta fall har jag redan en hypotes som bygger på tidigare forskning; miljösertifieringen har ingen betydelse vid val av hotell.

8 Källförteckningen

- Bertlin Jannika 2011, MILJÖMEDVETENHET BLAND TURISTER, värderingars och attityders inverkan på miljöbeteendet, Vasa Yrkeshögskola
- Bowen, David & Clarke, Jackie 2009. Contemporary Tourist Behaviour: Yourself and Others as Tourists. Wallingford. CABI.
- Brotherton, Bob 2008, Researching Hospitality and Tourism: a student guide. SAGE Publications Ltd.
- Dietz, Thomas, Stern, Paul C. & Guagnano, Gergory A. 1998. Social Structural and Social Psychological Bases of Environmental Concern. Environment and Behaviour. Vol. 30, nr 4, s. 1-17.
- Djurfeldt, Göran, Larsson, Rolf, Stjärnhage, Ola. 2007. Statistiks verktygslåda, samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder. Lund, Studentlitteratur.
- Dolnicar Sara & Grün, Bettina 2009. Environmentally Friendly Behavior: Can Heterogeneity Among Individuals and Contexts/ Environments Be Harvested for Improved Sustainable Management? Vol.41, nr 5 s 693-714
- Douglas, Norman, Douglas, Ngaire & Derrett Ros 2001. Special Interest Tourism: Context and Cases. Milton. John Wiley & Sons Australia Ltd.
- Finn, Mick, Elliott-White, Martin & Walton, Mike 2000. Tourism & Leisure Research Methods: Data Collection, Analysis and Interpretation. Harlow. Pearson Education Limited.
- Global.Finland, 2009, Miljöprobelmen ett gissel för de fattiga. Tillgänglig i form av www-dokument
<http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15807&contentlan=3&culture=sv-FI>, 14.4 2011.
- Gästgivars- Lundberg Petra 2011, intervju 1.9 2011
- Holden, Andrew 2000. Environment and Tourism. London. Routledge.
- Honey, Martha, 1999, Ecotourism and Sustainable Development, Washington DC. Island Press.
- Kalmari, Heidi & Ketola, Kati, 2009. Vastuullisen matkailijan käsikirja, Keuruu, OTAVA.
- Karlsson, Lars, 2001. Psykologins grunder, Lund, Studentlitteratur.

- Krarup, Signe & Russell, Clifford S. 2005. Environment, Information and Consumer Behaviour. Cheltenham. Edward Elgar Publishing Limited.
- Körner, Svante & Wahlgren, Lars, 2006. Praktisk statistik, Lund, Studentlitteratur.
- Levander, Martin. Cornelia Sabelström Levander, 2008, Psykologi. Stockholm, Natur och Kultur.
- Miljö, 2011, Hållbar utveckling Tillgänglig i form av www-dokument
<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=4259&lan=sv> 14.4 2011
- Rogers, Peter P., Jalal, Kazi F. & Boyd, John A. 2008. An Introduction to Sustainable Development. London. Earthscan.
- Ruane, Janet M. 2006. A och O I samhällsvetenskaplig forskning. Lund. Studentlitteratur.
- Robinson, M Swarbrooke, J, Evans N, Long P, Sharpley R. 2000 Environmental Management and Pathways to Sustainable Tourism. Sunderland, The Centre for Travel and Tourism in association with Business Education Publishers Ltd.
- Sarigöllü, Emine, 2009, A Cross-Country Exploration of Environmental Attitudes, Vol. 41 No. 3 365-386
- Scandic 2011, Tillgänglig i form av www-dokument. (www.scandic.se)
17.5.2011
- Shaw, G & Williams A M, 2002, Critical Issues in Tourism, A Geographical Perspective, Andra upplagan. Malden, Massachusetts, Blackwell Publishers LTD.
- Shrivastava, Paul, 1995, Ecocentric Management for a risk Society, Vol. 20 No 1 118-137.
- Svanen 2011, Hotell och Vandrarhem. Tillgänglig i form av www-dokument;
(<http://www.svanen.se/Foretag/Kriterier/kriterie/?productGroupID=67001>). 14.6 2011.
- Swarbrooke, John & Horner, Susan 2007. Consumer Behaviour in Tourism. Second Edition. Oxford. Butterworth-Heinemann.
- Thompson Suzanne C. Gangon and Barton Michelle A., ECOCENTRIC AND ANTHROPOCENTRIC ATTITUDES TOWARD THE ENVIRONMENT
Pomona College, 550 Harvard Avenue, Claremont, CA, U.S.A.1994

United nations. 1987. Report of the World Commission on Environment and Development Tillgänglig i form av www-dokument
<http://www.un.org/documents/ga/res/42/ares42-187.htm>. 21.4 2011.

Visit Scotland 2011, Business report, Tillgänglig i form av www-dokument
(http://www.visitscotland.org/business_support/sustainable_tourism/what_is_sustainable_tourism.aspx) 14.4 2011

World Tourism Organisation, 2011, Gobal Code of Ethics for Tourism.
Tillgänglig i form av www-dokument
http://www.unwto.org/ethics/principles/en/article_3.php 15.4 2011.

Yeoman, I 2008. Tomorrow`s Tourist, scenarios & trends. Första upplagan.
Oxford, Elsevier.

Österbotten i siffror, 2011, Befolkning, tillgänglig i form av www-dokument.
(<http://www.kristinestad.fi/sv/d-Befolkning-Befolkning.aspx?docID=5478&smi=2&tocid=8>)

Bilaga 1

UNDERSÖKNING

Hej

Jag studerar vid Vasa yrkeshögskola med inriktning på hotell och restaurang och arbetar nu med mitt lärdomsprov. Syftet med lärdomsprovet är att ta reda på hotellgästernas attityd gentemot miljön. Huruvida deras attityd på miljön påverkar deras vistelse på hotellet. Ditt deltagande är viktigt för att få en uppräktig uppfattning om hur situationen ser ut. Jag önskar att du kan fylla i frågeformuläret vilket tar ca. 10 minuter. Dina svar kommer att behandlas anonymt.

Tack för att du tar dig tid att svara på frågorna och för att du hjälper mig att göra denna undersökning. Du kan lämna den ifyllda enkäten på hotellrummet när ni lämnar hotellet.

Med Vänlig Hälsning

Ann-May Rögård

1. Vilka av följande kriterier påverkade ditt val av hotel?

- 1 = liten betydelse
- 2 = delvis av betydelse
- 3 = ganska stor betydelse
- 4 = av stor betydelse

Priset	1	2	3	4
Hotellets läge	1	2	3	4
Miljövänlighet	1	2	3	4
Standarden på hotellet	1	2	3	4
Via rekommendationer	1	2	3	4
Närheten till kollektivtrafiken	1	2	3	4
Annat _____				

- Det irriterar mig att mänskligheten håller på att bli utan olja 1 2 3 4 0
- Jag behöver tid i naturen för att kunna vara lycklig 1 2 3 4 0
- Naturvetenskapen och teknologin kommer så småningom att lösa problemen med föroreningarna, överbefolkningen och minskandet av resurserna 1 2 3 4 0
- Människan är inte beroende av naturen för att kunna överleva 1 2 3 4 0
- Jag hittar trygghet i naturen när jag är olycklig 1 2 3 4 0
- Miljöproblemen kommer att lösa sig själva bara man ger den tillräckligt med tid. 1 2 3 4 0
- Jag bryr mig inte om miljöproblemen 1 2 3 4 0
- En orsak till att hålla sjöarna och älvarna rena är så att människan skall ha någonstans att utöva sina vattensporter 1 2 3 4 0
- Jag motstrider mig mot miljöprogram som vill bevara den vilda naturen, minska på utsläppen och spara på naturresurserna 1 2 3 4 0
- Det gör mig ledsen att se naturliga miljöer förstöras 1 2 3 4 0
- Det bästa med återvinning är att det sparar pengar. 1 2 3 4 0
- Naturen är viktig just för att den tillför så mycket nöje och njutning åt människan. 1 2 3 4 0
- Bevarandet av miljön har fått alltför mycket empati 1 2 3 4 0
- Naturen är värdefull för sin egen skull 1 2 3 4 0
- Vi måste bevara våra resurser för att bibehålla vår höga levnadsstandard 1 2 3 4 0

- Stressen försvinner då jag får vara ute i naturen. 1 2 3 4 0
- En av de viktigaste orsakerna för att bevara miljön är att försäkra en fortsatt hög levnadsstandard. 1 2 3 4 0
- En av de viktigaste orsakerna till att bevara miljön är för den vilda naturens skull 1 2 3 4 0
- Ibland känns djuren som människor för mig 1 2 3 4 0
- Människan är lika mycket en del av ekosystemet som andra djur. 1 2 3 4 0

**6. På vilket/vilka sätt tar sig ditt miljöintresse uttryck i din vardag?
Ringa in den siffran som passar bäst in på dig**

1 = alltid eller nästan alltid

2 = ibland

3 = aldrig eller nästan aldrig

0 = det finns ingen möjlighet till detta

Jag återvinner glas och metall 1 2 3 0

Jag sparar energi och vatten (t.ex. lågenergi lampor, släcker lampor, sänker rumstemperaturen, duschar istället för badar, diskar inte under rinnande vatten)

1 2 3 0

Jag går/cyklar istället för att använda bilen 1 2 3 0

Jag åker kollektivt istället för att ta bilen 1 2 3 0

Jag köper miljömärkta produkter 1 2 3 0

Andra saker du gör för miljön: _____

7. Tänk på din hotellvistelse här på Hotell Astor. På vilket/vilka sätt har ditt miljöintresse tagit sig i uttryck?

Ringa in den siffra som passar bäst in på dig:

1 = alltid

2 = ibland

3 = inte en enda gång

0 = det finns ingen möjlighet till detta

Jag släckte lamporna när jag lämnade hotellrummet	1	2	3	0
Jag använde luftkonditioneringen sparsamt	1	2	3	0
Jag använde samma handdukarna på hotellrummet flere dagar	1	2	3	0
Jag använde samma sängkläder på hotellrummet flere dagar	1	2	3	0
Jag duschade istället för att ta ett bad	1	2	3	0
Jag duschade istället för att bada bastu	1	2	3	0
Jag använde inte engångsartiklar	1	2	3	0
Jag cyklade/gick istället för att åka bil	1	2	3	0
Jag åkte kollektivt istället för att åka taxi/bil	1	2	3	0
Jag skräpade inte ner i naturen	1	2	3	0

Vad annat gjorde du som främjade miljön?

Tack för din medverkan!

